

Ruslařtırma ve Sovyetleřtirmenin Sosyal Tarihi

A 2015

1341

KAZAKİSTAN'DA SOVYET İNSANI OLUŐTURMA SÜRECİ

HALUK ÖLÇEKÇİ

**KAZAKİSTAN'DA
SOVYET İNSANI OLUŐTURMA SÜRECİ**

HALUK ÖLÇEKÇİ

Ankara • 2007

İÇİNDEKİLER

Tablo Cetveli	iii
Önsöz	v
Giriş	1

Birinci Bölüm

Çarlık Rusyası Dönemi

A. Ruslarla İlk Temaslar ve Genel Durum	13
I. İşgalin Alt Yapısının Hazırlanması	15
II. Rus Nüfusun Bölgeye Göç Ettirilmesi	18
III. Rus İstilasının Yeni Şekli	19
IV. Kazakistan'ın İşgal Edilmesi	22
V. Kazaklar'dan Toprağın Alınması	26
VI. Kazakların Yönetimi	28
B. Rus İstilasının Kazak Toplumunu Üzerindeki Etkileri	30
I. Rusların Getirdikleri Yenilikler ve Şehir Hayatı	33
II. Rus Kültür Siyaseti	36
III. Rusların Temsil Siyaseti	37
C. Halkın Diranişi ve 1916 Büyük İsyanı	40

İkinci Bölüm

Bolşevik Devrimi ve Milli Hareketler Dönemi

A. Kazak Toplumundaki Uyanış	46
I. Türkistan'da Milli Hareketler	47
II. Alaş Partisinin Kurulması	50
III. İç Savaş ve Bolşeviklerle Zoraki İşbirliği	53
IV. 1917 Bolşevik Devrimi Sırasında Türkistan	59
B. Marksizm-Leninizm ve Milletler Sorunu	61

Üçüncü Bölüm

Sovyetler Birliği Dönemi

A. Bolşevik Döneminde İdari Yapı	70
B. Komünist Partisi ve Merkezi Politika	71
C. Sovyetlerin Yaptıkları Değişiklikler	75
I. Kızıl Ordu'da Eritme Politikası	77
Türkistanlılara Orduda Güvensizlik	79

II. Kolektifleştirme ve Kazakların Soykırımı	81
III. Bolşeviklerin Toprak ve Göç Siyaseti	90
IV. Seçkinlerin Yok Edilmesi	94
V. Dinin Tasfiyesi	99
İ. Devrimin İlk Yıllarında Dine İlimli Yaklaşım	102
İİ. Bakü Kongresi	103
İİİ. Dine Karşı Tavrın Sertleşmesi	105
İV. Din Aleyhtarı Propaganda Yöntemi	110
V. Sovyet Yönetiminin Anti-İslam Politikası	111
VI. Aile ve Evlilik	115
İ. Geleneksel Aile Yapısında Değişim	115
İİ. Karma Evlilikler	117
VII. Dil Politikaları, Rusçanın Yaygınlaştırılması	121
İ. Kabile Dillerinin Yaratılması	122
İİ. Alfabe Değişiklikleri	124
İİİ. Rusça'yı Ortak Dil Konumuna Yükseltme	125
İV. Yer Adlarının ve İsimlerin Ruslaştırılması	129
V. Edebi Dillerin Gelişmesi	131
Vİ. Devrimden Sonra Kazak Edebiyatı	133
Vİİ. Eğitimde Sovyet Tarzı	136
VIII. Sosyal Hayat	141
İ. Günlük Yaşam	142
İİ. Bilimsel Kurum, Kütüphane ve Müzeler	144
İİİ. Sanat	147

Dördüncü Bölüm

Bağımsızlık Yılları

A. Sonun Başlangıcı ve Jeltoksan Olayları	150
B. Yerel Tepki ve Slav Nüfusun Tersine Göçü	152
C. Egemenlik Kazanımları ve BDT Dönemi	160
D. Sömürünün Sonu ve Ekonomik Zorluklar	162

Sonuç

A. Kaybedilen ve Aranılan Kimlik	168
B. Sovyetleştirme Gerçekleşti mi?	175
Kaynakça	181
Zaman Dizini	195
Kazakistan Kimlik Kartı	198

TABLO CETVELİ

Tablo 1 : Türkistan'da Komünist Partiye İlgisi	74
Tablo 2: Kazakistan'da Rus Olmayan Nüfustaki Değişim	85
Tablo 3: Türkistanlıların Rus Halkıyla Karşılaştırılması	88
Tablo 4: Türkistan Cumhuriyetlerindeki Rus Nüfusu	89
Tablo 5: Türkistan'da Slav Nüfusun Evrimi	90
Tablo 6: Sovyet Orta Asyasında Yerli Halkların Evrimi	92
Tablo 7: Türkistan'da Militan Tanrısızlar Birliği Üyeleri	112
Tablo 8: Türkistan'da Karışık Aile Sayısı	119
Tablo 9: Başka Bir Dilin Ana Dil Yerine Kullanımı	126
Tablo 10: Yurtdışında Rusçayı Milli Dil Yerine Koyanlar	127
Tablo 11: Rusça'nın İkinci Dil Yerine Konulması	128
Tablo 12: Yüksek Eğitim Alan Türkistanlıların Sayısı	140
Tablo 13: Türkistanlı Bilim Adamlarının Sayısı	141
Tablo 14: Türkistan'daki Rus Nüfusun Oranları	154
Tablo 15: Kazak Nüfusunun Bölgelere Göre Dağılımı	155
Tablo 16: 1999 Nüfus Sayımına Göre Kazakistan Nüfusu	156
Tablo 17: 1999'da Kazak Nüfusun Yerleşime Göre Dağılımı	158
Tablo 18: 1999'da Nüfusu 50 bini Aşan Kentler ve Kazaklar	159
Tablo 19: SSCB Ekonomisinin 1990'daki Çeşitli Göstergeleri	164
Tablo 20: Türkistan'da Konuşulan Diller	176